

Biologisch-dynamisch imkeren

In dit artikel zet BD-imker Wim van Grasstek zijn visie uiteen op biologisch-dynamisch imkeren uitgaande van het welzijn van “aarde, imme en mensheid”. Eerder schreef hij al over de natuurbouwkast: zie *Bijenhouden* 2014 nr. 1 p. 5.

Wim van Grasstek

Ik zie de imme (het bijenvolk) als een levend organisme. Als BD-imker probeer ik het gehele levensproces te doorgronden uitgaand van het jaarritme met de daarbij behorende omgeving. De ‘geboorte’ van de imme, de zwerm, is onlosmakelijk verbonden met haar wezen. Op een zelf gekozen tijdstip, verlaat zij haar behuizing, om zich elders te vestigen. Nadat ik haar heb geschept en 2 dagen koel heb weggezet, bied ik haar in de schemering een nieuwe behuizing aan. Deze bestaat uit één ongedeelde ruimte met enkel lege ramen, zonder voorbouw.

In de zwerm zijn juist die bijen meegegaan die zich niet alleen verbonden voelen met de koningin, maar die op het zwermen zijn voorbereid. Met hun vetreserves en ontwikkelde wasklieren beginnen zij ogenblikkelijk te bouwen aan het geraamte van de imme. Hangend aan de toplatten ontstaat in de lege ruimte uit de bolvorm van de tros langzaam haar maagdelijk witte lichaam. Uit de omgeving verzamelt zij stuifmeel en nectar en vormt deze om tot de raat, haar skelet.

De natuurbouw

De imme bouwt haar lichaam op uit haar directe omgeving. Dit besef leidt bij de imker tot een andere houding tegenover de imme. Je ziet dat er verschillend wordt gebouwd, geen enkele imme heeft een gelijke vorm van raat of celstand, elke imme is anders met een eigen karakter, een eigen ritme. Volken op een stand hebben nooit hetzelfde ontwikkelingsritme. Daar houden wij vaak onvol-

doende rekening mee. Een kleine zwerm, bijvoorbeeld, krijgt over het algemeen dezelfde ruimte als een veel grotere.

De dracht

De uitgezwete was is van een steeds wisselende samenstelling, afhankelijk van periode en drachtgebied. In de biologisch-dynamische zienswijze wordt de samenstelling van de was beïnvloed door de heersende kosmische krachten. Wanneer de imme en haar omgeving op het hoogtepunt van hun ontwikkeling zijn gekomen is er in de hedendaagse natuur een groot tekort aan ‘zondoorstraalde’ lichtplanten. Daarmee bedoel ik planten die zich steeds in een omgeving kunnen vestigen, met name planten die in de graanvelden voorkomen, zoals korenbloem, bolderik, klaproos, spiegelklokje, en, in mindere mate, wikke. Juist deze planten kunnen een geweldige ondersteuning geven in deze periode. Deze planten zaaïen op een willekeurig tijdstip geeft een geheel andere uitkomst. Veelal treffen we tegenwoordig in drachtgebieden veel exemplaren van dezelfde soort, maar zonder de nodige diversiteit. In biologisch-dynamische termen: er is geen gebiedseigen ritme. Ik heb een drachtkalender voor mijn streek aangelegd, waarop de periodes zijn aangegeven waarin in mijn drachtgebied ondersteuning nodig is. Elke imker zou dit moeten doen.

De inwintering

Elke imme is een individu, een eigenheid, en als zodanig niet verenigbaar. Daarom wordt elke imme ingewinterd. Als de natuur het liet stromen, is er voldoende nectar gewonnen en moet er minstens 10 kg honing aanwezig zijn. Deze wordt aangevuld met een suikeroplossing, samen met kruidenthee van kamille en duizendblad, om de spijsvertering en de darmflora te bevorderen. Na half augustus maak ik de behuizing van de imme niet meer open, want in die periode sluiten zij zich af van de buitenwereld en keren zij zich naar binnen.

Hoe kunnen we de imme ook in deze periode ondersteunen? We kunnen drachtgebieden inzaaien, maar ook hier geldt wat voor de lichtplanten is gezegd. Als we de mogelijkheid hebben, om een gebied permanent of langdurig te beheren zou het beter zijn om het te beplanten met ‘warmteplanten’, zoals tijm, rozemarijn, salie, lavendel en marjolein, alle zo rijk aan etherische oliën en geurstoffen. Tegenwoordig zijn er te weinig aromatische stoffen in de honing die essentieel zijn voor de imme. Ondersteuning van de imme houdt in dat we een diepgaande kennis van de geneeskracht van kruiden moeten hebben. Door de verarming van de flora en het gebrek aan diversiteit is er een te eenzijdig voedingspatroon ontstaan, dat zwaar

drukt op de spijsverteringsorganen en de eiwitstructuur binnen de imme.

Het voorjaar

De aarde was met kerstmis naar binnen gekeerd, net als de imme, beide houden als het ware de adem in. Met het lengen van het daglicht maken beide langzaam weer een uitstromende beweging, in het begin nauwelijks merkbaar. Nauwelijks waarneembaar komt er beweging in het duister van kast. Er ontstaat warmte, doordat de koningin een nieuw broednest begint aan te leggen. We zullen in deze tijd altijd naar het ‘buitenlichaam’ van de imme moeten kijken, niet naar het ‘binnenlichaam’. Met binnenlichaam bedoel ik dat deel dat in de omhulling van de korf of kast leeft, met het buitenlichaam dat deel dat buiten die omhulling leeft. Al heeft het zich in de winter teruggetrokken in het binnenlichaam, het heeft het buitenlichaam in zich opgenomen, door de honing, het stuifmeel en de propolis. Terwijl de aarde steeds meer uitademt, komt er voor de imme een moment om buiten de omhulling te gaan, ze moet opnieuw het ritme in zich opnemen. Het buitenlichaam moet opnieuw worden doorleefd.

De honing en het stuifmeel worden in een natuurlijke situatie van boven naar beneden opgebouwd, eerst de voorjaarshoning, dan de zomerhoning en als laatste de herfstdracht. Dit alles wordt in de winter in omgekeerde volgorde verbruikt, eerst de honing van het najaar, dan van de zomer en tot slot de voorjaarshoning, als het voorjaar is. Dit past in het ritme van de imme en loopt parallel met het buitenlichaam.

Nu de groei van de plantenwereld zich naar boven richt, naar het zonlicht toe, gebeurt in de kast of korf juist het tegenovergestelde: de imme groeit naar beneden, naar de aarde gericht. In het binnenlichaam van de imme wordt die nieuwe raatbouw hoofdzakelijk gebruikt voor het aanzetten van darrenbroed. Op het moment dat de aarde uitademt en zich naar de kosmos richt, voltrekt zich in de imme een impuls naar de aarde toe. Deze ontwikkeling laat zien dat we de imme naar beneden toe moeten laten uitgroeien.

De darren

Darren zijn een wezenlijk onderdeel van het volk. Tegelijkertijd is het opmerkelijk dat ze maar een bepaalde periode meemaken van het jaarritme. Het lijkt wel alsof ze in die periode genoeg afdruk achterlaten voor het gehele jaarritme. Darrenbroed krijgt duidelijk meer aandacht dan werksterbroed. Een werkstercel krijgt in totaal 3 uur bezoek, terwijl dit bij de darren 8 tot 10 uur bedraagt. En om het plaatje compleet te maken: de moeder krijgt in totaal 17 uur bezoek. Ook de plaats van het broed in het

volk is opmerkelijk: darrenbroed is niet door het hele volk verspreid, maar ligt aan de buitenkant van de imme, als een huid. Opmerkelijk is dat darren ook een hofstaat hebben, en dat ze in elk volk welkom zijn. Wij moeten de imme de kans geven om darren te produceren. Hun bestaan behelst veel meer dan enkel de paring met een aanstaande moeder.

Elke imme heeft een eigenheid waar niet aan getornd wordt

De koningin

Natuurlijk kan ik niet om de moeder heen, maar welke plaats neemt zij in de imme in? Zij is de verbinding tussen de verschillende bijenwezens. Zo zorgt zij voor samenhang in de imme. In het ritme van het seizoen, en van de imme, ontstaat op een bepaald moment een bijzondere stemming, de zwermstemming. Daarmee komt de eerste zo voorbeeldige samenwerking in de imme behoorlijk onder druk te staan. Tot de bouw van de eerste zwermcel is er nog weinig aan de hand. Echter, zodra de eerste zwermcel is belegd, gebeurt er iets binnen het organisme. Er komt een splitsing tot stand, die er toe leidt dat er steeds meer bijen zijn die zich niet meer verbonden voelen met de oude koningin. Zij voelen zich meer verbonden met datgene wat zich in die

foto Wim van Grasstek

bijzonder gevormde moerdoppen ontwikkelt. Om te kunnen begrijpen wat zich in de imme afspeelt moeten we goed naar de was kijken. De moerdoppen worden niet opgebouwd uit nieuwe, maagdelijke was, maar uit binnen de imme verzamelde was, afgeknaagd van bestaande cellen uit de omgeving, die al eerder belegd zijn geweest. Was van een zeshoekige cel heeft al een vormkracht in zich opgenomen, in tegenstelling tot een cel opgebouwd uit nieuwe maagdelijke was. En juist de bijen die ontstaan in de omgeving van moerdoppen voelen zich in de beleving van de BD-imker in hoge mate verwant met de nieuwe koningin. Zij zijn degenen die later in de zwerm met haar meetrokken. Het laat zien hoe belangrijk de aanstaande moeren zijn, hoe zorgvuldig de was op de grens van werkster- en darrenraat gebruikt wordt om de moerdoppen op te bouwen. Daarbij komt de speciale vorm van de moerdoppen en de uitgebreide aandacht van de werksters voor de aanstaande moeren. Alleen behandelen wij de moeren niet als de belangrijkste pijler van de imme. De moeder is geen los onderdeel waarmee je zomaar naar gelooft kunt experimenteren. Zij is de verbinding tussen

alle ritmen en wezensdelen binnen de imme. Aan die verbinding is ook een voorwaarde verbonden, namelijk dat ze binnen het eigen volk moet kunnen ontstaan om ook de samenhang met de rest van de imme te behouden. In de eigen was en de volkseigen koningin ligt voor een groot deel de eigenheid van de imme.

De kunst van het imkeren

Om te imkeren volgens biologisch-dynamische principes is het wezenlijk om zich een beeld in tijd en ruimte te kunnen vormen van uw eigen bijenvolk(en). De imme is een op zichzelf staande kunstvorm, niet te vergelijken met schilder- of beeldhouwkunst. De schilder visualiseert zijn/haar gedachten en gevoel via het penseel op het doek, terwijl de beeldhouwer/ster een samenwerking met de steen moet zoeken.

Als u zich werkelijk wilt verbinden met de kunst van het imkeren zal dat levend-beeldend moeten zijn. ●

Reacties worden op prijs gesteld via wvangrasstek@planet.nl of info@bdimkers.nl.

Voor meer info over BD-imkeren zie www.bdimkers.nl.